

Vierkante pijpen (zie pag. 4)

Een bijzondere pijpenasbak (zie pag. 8)

Snollen in Limburg
(zie pag. 10)

Bijzondere pijpenasbak

Piet Smiesing (pk.smiesing@tiscali.nl)

Jaren geleden wist ik, op de verzamelaarsbeurs in de jaarbeurshallen, een bijzondere pijpenasbak te verwerven. Het bijzondere schuilt vooral in het uiterlijk van de asbak. De buitenrand van de bak is namelijk gesierd met drie reliëfs in de vorm van gezichtspijpen (afb. 1).

Afb.1. Asbak met gezichtspijpen.

Een pijpenasbak kenmerkt zich vooral door een half met leer beklede ei op de bodem van de asbak. Dit ei dient om de pijp op uit te kloppen en is met kurk, of ander pijpvriendelijk materiaal opgevuld. In 'Niemeijer's adviezen voor pijprookers' lezen we heel toepasselijk: 'Wilt ge Uw pijp kwijt zijn, klop haar dan vooral op steen of ijzer uit. Wanneer Uw pijp Uw vriend is, doet U dat voorzichtig op hout of tegen de binnenzijde van Uw hand.'

De asbak is van witbakkende klei vervaardigd en is rond van vorm. In het midden op de bodem is in een opstaande ring een met leer beklede halve bol aangebracht. De binnenzijde van de bak en de brede bovenrand is bedekt met een mosgroene glazuurlaag. De buitenzijde en de bodem van de bak is gevat in een keurig gestikte leren hoes. In de brede bovenrand zijn sleuven aangebracht om een rokertje in te leggen. Deze sleuven rusten op consoles met reliëfs van drie verschillende gezichtspijpen. De ontwerper van de asbak is ongetwijfeld geïnspireerd door de, door pijprookers zeer gewilde, gezichtspijpen van onder andere de beroemde pijpenfabrikant 'Gambier'. Mogelijk, was de producent van deze asbak, gezien het materiaal 'witbakkende klei', zelf pijpenfabrikant!

Afb. 2. Gaper(?).

Afb. 3. Negroïde man met tulband.

Afb. 4. Oude man met baard en tulband.

De drie gezichten stellen zogenaamde manchetpijpen voor. (1) We zien een mannenkop met rode lippen rond een opengesperde mond, met forse witte tanden (gaper?); de baard en de wenkbrauwen zijn met wit email aangezet. De ogen, zwart gepunte pupillen, gluren onder een muts van groen/geel/rood gestreept email vandaan (afb. 2). Het volgende reliëf, een negroïde kop, is getooid met een tulband van dezelfde kleuren. Hij heeft een brede neus, dikke rode lippen en een wit geëmailleerde baard (afb. 3). De volgende kop, fronst het voorhoofd onder een eveneens driekleurige tulband. Zware witte wenkbrauwen, een lange wit geëmailleerde snor en baard tekenen de kop van een eerbiedwaardige grijsaard (afb. 4). De steelreliëfs, de gezichten, de buitenzijde en de bodem van de bak (onder de leren bedekking) zijn ongeglazuurd en tonen de blanke kleur van de witbakkende klei.

In de leren bekleding is een merk gestempeld: een jockey op een springend paard, waaronder de naam Longchamp, France. Aangezien Longchamp een bekend Frans lederwarenmerk is, zegt dit merk meer over de producent van de leren bekleding dan over de fabrikant van de asbak! De asbak zal zo rond 1900 op de markt verschenen zijn.

Noot

(1) insteekkoppen waarin een steel van ander materiaal werd gestoken.

Bronnen

-Niemeijer's adviezen voor pijprookers, zijnde een bespiegeling en een leidraad voor hem die een pijp tot vriend heeft en met dezelve in ruil voor tabak en vrede met alles kan geraken, 1942.